

Dragana B. Bošković*
Srbija

**DRUGA MEĐUNARODNA KONFERENCIJA
JEZIK STRUKE: IZAZOVI I PERSPEKTIVE,
BEOGRAD, 4. i 5. februar 2011.**

UDC 81'276.6 : 061.3 (049.3)
Prikaz

Na Filozofskom fakultetu u Beogradu 4. i 5. februara 2011. održana je Druga međunarodna konferencija *Jezik struke: izazovi i perspektive* u organizaciji Društva za strane jezike i književnost Srbije, Sekcije univerzitetskih nastavnika stranog jezika struke, kao i Filozofskog i Filološkog fakulteta Univerziteta u Beogradu. Više od stotinu izlagača iz zemlje i inostranstva predstavilo je radove u pet sekcija.

Nakon ceremonije svečanog otvaranja i pozdravnog govora organizatora usledila su prva plenarna predavanja britanskog lingviste Dejvida Bejkera (David Baker) pod naslovom *Ali ja sam nastavnik, ne inženjer!*¹ i profesorke metodike nastave francuskog jezika u Lionu i Avinjonu i engleskog jezika struke Anemari Dinvo (Annemarie Dinvaute) *Jezik struke: ideje, izazovi i izvori*². Dejvid Bejker se u inspirativnom izlaganju bavio večnim dilemama koje pogađaju predavače jezika struke: moraju li biti eksperti i na polju date struke, i na koji način treba da prilagode stilove podučavanja i samo gradivo. Ostali plenarni govornici bili su: Adrijan Milvord Sedler (Adrian Millward-Sadler) i Anet Kejsi (Annette Casey) sa Univerziteta u Gracu, Mauricio Goti (Maurizio Gotti) sa Univerziteta u Bergamu, Olvin Aleksander (Olwyn Alexander) sa Univerziteta u Edinburgu i Džeremi Dej (Jeremy Day), pisac i urednik u izdavačkoj kući *Cambridge University Press*.

Tokom ove manifestacije pažnju prisutnih je privuklo nekoliko tema. Anđelka Ignjačević, profesor Filozofskog fakulteta u Beogradu, pozabavila se problemom prevodne ekvivalencije, tj. pristupima, strategijama i metodama prevodilačke veštine u jeziku struke. Autorka je u izlaganju jasno razgraničila gramatičko-

* Deseta beogradska gimnazija „Mihailo Pupin“, Antifašističke borbe 1a, 11070 Novi Beograd; Sedma beogradska gimnazija, Šejkina 21a, 11000 Beograd; e-mail: boskovicdragana@yahoo.com (Autor je neposredno pred objavljivanje ovog rada završio diplomatske akademske studije (master) na Univerzitetu u Beogradu (Filološki fakultet, Katedra za germanistiku)).

¹ „But I'm a teacher, not an engineer!“

² *LSP: conceptions, challenges and resources*

prevodni, lingvistički, formalni i dinamički pristup ekvivalenciji. U okviru gramatičko-prevodnog metoda razlikujemo klasičnu nastavu stranog jezika, čiji su ciljevi učenje jezika, primena i testiranje znanja, i nastavu stranog jezika struke radi sticanja prevodilačke veštine. Lingvistički pristup ekvivalenciji bavi se pitanjima značenja i odnosima između reči dva jezika. Formalna ekvivalencija zasniva se na visokom stepenu sličnosti prevoda i originala, dok se dinamička ekvivalencija svodi na princip ekvivalentnog efekta. U referatu su definisani i potkrepljeni primerima sledeći stepeni ekvivalencije: optimalan prevod, prevod blizu optimuma, parcijalni (ne prenosi cilj), loš, pogrešan prevod i nulta ekvivalencija. Kao tehnike prevođenja navedene su transpozicija i modulacija. Autorka je istakla prvu kao najbolju za rad sa studentima. Anđelka Ignjačević je slikovito predstavila zaključke istraživanja nizom primera iz sopstvene nastavne prakse.

Pedagošku terminologiju u ruskom i srpskom jeziku predstavila je Vera Belokapić Škunca sa Filološkog fakulteta u Beogradu. Njeno izlaganje odnosilo se na problem semantizacije ruske i srpske terminološke leksike u oblasti obrazovanja, koja proističe iz novijih procesa, kao što je primena Bolonjske deklaracije. Sama prezentacija zasnivala se na brojnim primerima, a teorijski deo biće objavljen u zborniku radova. V. Belokapić Škunca slušaocima je skrenula pažnju na tzv. bezekvivalentnu leksiku, tj. na međujezičke homonime koji mahom još nisu pohranjeni u leksikografskoj literaturi. Pritom je u prvi plan stavila varijacije u značenju termina u visokom obrazovanju i njihove funkcije u srpskom i ruskom jeziku. Primera radi, rus. *доцент* može biti magistar ili doktor nauka, dok srp. *docent* mora da ima doktorsku titulu. Rešenje u prevođenju ovakvih slučajeva autorka vidi u traženju odgovarajućih termina u zakonodavnim aktima koji regulišu slične promene u sistemima.

Predavanje docenta Anete Đurović (Annette Đurović) sa Filološkog fakulteta u Beogradu posvećeno je temi razvijanja sveobuhvatnog testa profesionalne orijentacije za prevodioce, koji bi trebalo da utvrdi ima li neko uopšte afiniteta prema toj delatnosti. U ranim fazama studiranja jezika (npr. nakon šestog semestra) taj test bi trebalo da motiviše, tj. da deluje kao individualni orijentir u odnosu na nadarenost, kognitivne sposobnosti, ličnost i jezičku kompetenciju. Dobra jezička kompetencija na stranom i maternjem jeziku osnova su za prevodilačku

kompetenciju. Nedostatak nadarenosti, prema mišljenju A. Đurović, može se nadomestiti motivacijom i vežbom. Osobine ličnosti obuhvataju logičko mišljenje, usredsređenost, rezistentnost na stres, kapacitet pamćenja itd. Kasnije (npr. na master-studijama) test bi trebalo primeniti kao instrument detektovanja ličnih sklonosti. Kao primer testa koji bi se koristio u ove svrhe Anete Đurović navodi tzv. *shadowing test*. Izlaganje je bilo vrlo jasno i lepo formulisano, a tema rada veoma zanimljiva i inovativna.

Andrea Žerajić i Nemanja Vlajković iz Filološke gimnazije u Beogradu predstavili su rezultate svoje longitudinalne studije kojom su ispitali kompetencije stručnog kadra za korišćenje odgovarajuće terminologije na L2. Cilj nastave stranih jezika kao jezika struke jeste osposobljavanje studenata da se obrazuju i komuniciraju na stranom jeziku. Korpus studije činila su 24 prevoda stručnih tekstova sa tri fakulteta, a analizirane su morfološke, sintaksičke i leksičke osobenosti. Utvrđeno je da se problemi uglavnom javljaju kod distinkcije jednine i množine i pasivnih konstrukcija, a na leksičkom nivou pri upotrebi polusloženica i idioma. Zadatak nastavnika jezika struke jeste da donekle i sam bude poznavalac date oblasti, da pravilno izabere nastavnu građu i da pronađe odgovarajuću stručnu literaturu.

Krajnje zanimljivu prezentaciju, ilustrovanu slikovitim primerima iz nastavne prakse, prikazala je Katarina Krželj sa Filozofskog fakulteta u Beogradu. Njen referat predstavlja razmatranje rezultata istraživanja posvećenog faktorima motivacije za učenje nemačkog jezika struke. Istraživanje pokazuje da uspeh, odnosno neuspeh u procesu ovladavanja stranim jezikom zavisi od predznanja studenta, njegovog iskustva u nastavi stranog jezika, od motivacije, od onoga što student očekuje od nastave, slike koju ima o stranom jeziku i njegovim govornicima, uloge koju taj jezik ima u društvu i od njegove instrumantalne vrednosti. Statistički obrađeni podaci pokazuju da je na svim nivoima obrazovanja iskustvo naših učenika u velikoj meri negativno, pa je ličnost nastavnika najbitniji faktor koji dovodi do neuspeha u učenju. Na drugom mestu su ličnost učenika/studenta i njegovo zalaganje, a slede način rada, gramatika, leksika i stereotipi. Raspoloživi nastavni materijal ocenjen je kao veoma dobar. Studenti su u sprovedenoj anketi istakli da ih na području kulture interesuju prvenstveno umetnost, istorijske ličnosti i svakodnevni život. Kao

posebno problematične oblasti (u upitniku pod naslovom *Šta pišete na puškicama dan pre ispita?*) istaknute su deklinacija članova i prideva, nepravilni glagoli, pasiv i konjunktiv. Slika o nemačkom jeziku takođe je vrlo negativna. On ispitanicima zvuči grubo, vojnički, zapovednički, hladno, tvrdo, kao šmirgla i slično. Živopisno izlaganje preraslo je u svojevrsnu diskusiju sa slušaocima. K. Krželj tvrdi da je izuzetno bitno objasniti studentima ciljeve učenja datog jezika i prezentaciju je zaključila poznatom nemačkom izrekom da „sudente treba dočekati (*abholen*) tamo gde oni zaista jesu, a ne tamo gde mi očekujemo da budu“.

Docent Filološkog fakulteta u Beogradu Jelena Kostić Tomović u dinamičnom izlaganju predstavila je probleme koji nastaju zbog nedostupnosti i ograničenog broja nemačko-srpskih stručnih rečnika, što se odražava na prevodilačku praksu i nastavu stručnog prevođenja i nemačkog kao jezika struke. Izlaganje je imalo više segmenata: karakteristike stručnih rečnika, nemačko-srpska stručna leksikografija: potrebe i realnost, i uticaj nerazvijenosti nemačko-srpske stručne leksikografije na prevodilačku praksu i nastavu jezika struke. Kada je reč o stručnom prevođenju sa nemačkog na srpski jezik i obrnuto, autorka ističe da u Srbiji postoji velika društvena potreba i ekonomski, politički i kulturni značaj, ali da je, s druge strane broj opštih i stručnih rečnika izuzetno mali, a njihova dostupnost ograničena. Veliki problem predstavlja i neaktuelnost postojećih rečnika i apsolutna dominacija glosara. Posledica ovakvog činjeničnog stanja je umanjen kvalitet nastave i prevoda. Preduslovi za nastanak kvalitetnog rečnika su angažovanje tima stručnjaka, standardizacija terminologije, rad na korpusu, finansijska sredstva i adekvatni rokovi. Imajući u vidu navedeno, ne bi trebalo da nas čudi podatak da je u periodu od 1945. do 2000. godine objavljeno samo 130 nemačko-srpskih stručnih rečnika za 39 struka, kao i da je u istom periodu nastalo šezdeset dvojezičnih nemačko-srpskih rečnika, od toga 55 jednosmernih i pet dvosmernih. Izlaganje je završeno realnom tvrdnjom autorke da su loši izgledi za otklanjanje ovih nedostataka. Prezentacija je jasno i sažeto prikazala trenutnu sliku nemačko-srpske leksikografije, s aktuelnim podacima i činjenicama.

Kraj drugog dana konferencije obeležile su prezentacije izlagača i promotivne prezentacije izdavačkih kuća *Cambridge University Press* i *The English Book*, kao i

distributera *Educational Centre*. Iznete su novine na tržištu koje se odnose na udžbenike nemačkog, engleskog i italijanskog jezika kao jezika struke.

Druga međunarodna konferencija *Jezik struke: izazovi i perspektive* okupila je lingviste i univerzitetske nastavnike i saradnike koji vode nastavu jezika struke na fakultetima u Srbiji i u inostranstvu. Budući da se bave praktičnim radom, oni su najkompetentniji da govore o problemima sa kojima se susreću, ali i o napretku koji postižu u nastavi. Većina izlaganja je veoma interesantna, nesumnjivo korisna i nadahnuta. Organizacija je krajnje profesionalna.

Na kraju koristim priliku da se zahvalim organizatorima, a pre svega Nataši Janković, predavaču engleskog jezika na Učiteljskom fakultetu u Beogradu, jer su autoru ovog priloga, kao i drugim studentima diplomskih akademskih studija Filološkog fakulteta u Beogradu, omogućili da, kao posmatrači, prisustvuju Drugoj međunarodnoj konferenciji *Jezik struke* i da tako steknu sliku o važnosti daljeg usavršavanja. Ovakvi skupovi pružaju nove poglede i perspektive, predstavljaju rasadnik novih ideja za sve koji se odgovorno bave poslom i teže novim saznanjima.